

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 4 października 2022 r.

BADK.DPK.133.112.2022

P10-56/22	Data wpływu petycji 11 lipca 2022 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 4 października 2022 r.

**WYKONYWANIE INICJATYWY
USTAWODAWCZEJ PRZEZ OBYWATELI**

TEMAT

- ZWIĘKSZENIE PRZEJRZYSTOŚCI SPRAWOZDAŃ,**
- ROZSZERZENIE SPOSOBÓW ZBIERANIA PODPISÓW
NA LISTACH POPARCIA.**

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Sebastian Adamowicz.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą dodania nowych art. 17a i art. 17b w ustawie z dnia 24 czerwca 1999 r. o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli.

UZASADNIENIE WNOSZĄCYCH PETYCJE:

Autor petycji wnosi o dodanie nowego art. 17a, w którego treści postuluje wprowadzenie ustawowego obowiązku dla podmiotu wydającego rozporządzenia, aby w rozporządzeniu dotyczącym zbierania podpisów obywateli pod projektem ustawy (art. 9 ust. 4) oraz w rozporządzeniu dotyczącym treści wzoru sprawozdania finansowego (art. 17 ust. 3), uwzględniona została potrzeba zapewnienia przejrzystości sprawozdań. Zdaniem autora petycji wnioskowane zmiany są uzasadnione, gdyż obecne przepisy zawierają „niekompletne upoważnienie do wydania rozporządzenia wbrew art. 92 Konstytucji RP”.

Drugi wniosek petycji dotyczy dodania nowego art. 17b, zgodnie z którym podpisy obywateli pod projektem ustawy mogłyby być zbierane także z użyciem technik informatycznych, zaś minister właściwy do spraw informatyzacji byłby zobowiązany do określenia sposobu zbierania podpisów tą metodą, przy zapewnieniu jego bezpieczeństwa i przejrzystości. W opinii autora petycji zmiana ta usprawni czynności związane z procesem zbierania wymaganej liczby podpisów pod obywatelskim projektem ustawy.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 24 czerwca 1999 r. o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli (Dz. U. z 2018 r. poz. 2120) w art. 9 określa zasady i sposób zbierania podpisów poparcia pod projektem inicjatywy obywatelskiej. W szczególności, przepis ten przewiduje jedyny sposób udzielenia poparcia – złożenie przez obywatela własnoręcznego podpisu na liście poparcia (ust. 2).

W art. 17 ustawa reguluje kwestie związane z finansowaniem wykonywania inicjatywy ustawodawczej przez obywateli oraz ze sprawozdawczością finansową.

Przepis ten ustala zasadę stanowiącą, że finansowanie wykonywania inicjatywy ustawodawczej przez obywateli jest jawne. W dalszej treści, w celu zachowania przejrzystości informacji o źródłach pozyskanych funduszy na cele inicjatywy ustawodawczej, przepis ten zobowiązuje pełnomocnika Komitetu inicjatywy ustawodawczej do złożenia ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych, sprawozdania finansowego w przewidzianym ustawowym terminie.

Ponadto, w przepisie tym wskazany jest organ odpowiedzialny za przygotowanie wzoru sprawozdania finansowego, który ma ustalić zakres zawartych w nim informacji, określa zasady upubliczniania sprawozdania finansowego oraz zobowiązuje pełnomocnika Komitetu do przechowywania, przez określony ustawowo czas, dokumentów związanych z finansowaniem wykonywania inicjatywy ustawodawczej i przekazania nadwyżki z pozyskanych funduszy na cele inicjatywy, instytucji charytatywnej.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

W sprawie potrzeby wprowadzenia zmian, w materii regulowanej w ustawie o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli, wypowiedział się Instytut Spraw Obywatelskich, który na swojej stronie internetowej w dniu 26 listopada 2020 r. zaprezentował własny projekt nowej ustawy o obywatelskiej inicjatywie ustawodawczej¹.

Pośród szeregu rozwiązań zawartych w projekcie, znalazły się także propozycje przepisów, które przewidują możliwość zbierania podpisów popierających obywatelską inicjatywę ustawodawczą, obok dotychczasowego sposobu polegającego na złożeniu własnoręcznego podpisu na liście, także z wykorzystaniem technik elektronicznych. Art. 13 projektu, obok złożenia własnoręcznego podpisu na wykazie osób popierających projekt (ust. 1 pkt 1), przewiduje również możliwość „wypełnienia elektronicznej deklaracji poparcia projektu ustawy uwierzytelnionej przez: kwalifikowany podpis elektroniczny, podpis zaufany, podpis osobisty, inny środek identyfikacji elektronicznej wydany w systemie identyfikacji elektronicznej przyłączonym do węzła krajowego identyfikacji elektronicznej (...)” (pkt 2).

*[Zbiórka z wykorzystaniem podpisu elektronicznego w ocenie Pełnomocników Komitetów Inicjatywy Ustawodawczej]*²

„Ideę zdalnego gromadzenia podpisów popierali wszyscy badani pełnomocnicy. Jedynie w przypadku dwóch KIU (Komitet Inicjatywy Ustawodawczej) nie przywiązywano wagi do tej możliwości. Autor projektu ustawy w sprawie powołania Uniwersytetu Medycznego im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy wskazywał, że sama akcja zbierania podpisów w punktach stacjonarnych jest istotnym elementem promocji inicjatywy, mającej charakter wybitnie lokalny. Z kolei przedstawiciel KIU „Sołectwo Nowych Możliwości” wskazywał na ograniczoną przydatność takiego narzędzia w zbieraniu deklaracji poparcia w środowisku wiejskim.

Wśród pełnomocników KIU dominowała zdecydowana opinia o konieczności

¹ Link do projektu ustawy o obywatelskiej inicjatywie ustawodawczej https://obywateledecyduja.pl/wp-content/uploads/2020/12/projekt_ustawy_oiu_2020.pdf

² Fragment raportu „Inicjatywa Ustawodawcza Obywateli”, Instytut Spraw Obywatelskich, Gdańsk-Łódź 2020, źródło: file:///C:/Users/stawicki/Downloads/raport_Inicjatywa_ustawodawcza_obywateli-7.pdf

niezwłocznego wprowadzenia możliwości zgłaszania poparcia za pośrednictwem podpisu elektronicznego lub profilu zaufanego. Przedstawiciele KIU „STOP NOP”, KIU „Szczepimy, bo myślimy”, KIU ustawy w sprawie warunków zatrudnienia w ochronie zdrowia czy KIU Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP uważali podpis elektroniczny (zaufany) oraz weryfikację tożsamości poprzez konto w banku internetowym za oczywiste standardy cywilizacyjne.

Brak możliwości wykorzystywania tych rozwiązań do udzielania poparcia obywatelskim projektom ustaw uważali za objaw zacofania procedur państwa.

Postulowano, by do składania podpisów wykorzystać jedną z platform internetowych administracji publicznej, np. skarbową lub obywatel.pl. Przedstawiciel KIU „Świeckie Państwo” ujął to krótko: „katastrofalny pomysł jest, aby były to podpisy zbierane na papierze. Mamy XXI wiek”. Idea wykorzystywania podpisu elektronicznego czy profilu zaufanego jest gorąco popierana przez KIU zgłaszające projekty skomplikowane, specjalistyczne, które mają ograniczone możliwości przebicia się do mediów. Są one prezentowane głównie przez rządziej odwiedzane strony internetowe i materiały promocyjne instytucji lub organizacji.

Prezes Krajowej Izby Lekarsko-Weterynaryjnej wskazywał, że liczba odwiedzin strony www.vetpol.pl i polubień jej profilu na Facebooku dawała nadzieję na zebranie znacznie większej liczby podpisów niż ostatecznie zebrano ich na papierze. Bezpieczeństwo żywności to jednak zagadnienie, które przyciąga uwagę przeciętnego internauty tylko na chwilę. Podobnie było w przypadku obu akcji dotyczących szczepień. Możliwość natychmiastowego zgłoszenia poparcia pozwalałaby na uzyskanie podpisów od większej liczby obywateli”.

INFORMACJE DODATKOWE:

Przy omawianiu petycji, w szczególności pod kątem sposobu zbierania podpisów poparcia przy wykorzystaniu technik elektronicznych, przywołać należy ważny dokument - **Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2019/1799 z dnia 22 października 2019 r. ustanawiające specyfikacje techniczne w odniesieniu do indywidualnych systemów zbierania deklaracji online** na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/788 w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej (28.10.2019 l 274)³. Rozporządzenie weszło w życie 1 stycznia 2020 r., wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

OPRACOWAŁ

Robert Michał Stawicki

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

³ Dokument dołączony do materiałów do petycji.